

Britse tanks rijden door Leuven op 14 mei 1940.
Fotograaf luitenant Kessell.
Foto F 4472, War Office Second World War
Official Collection, Imperial War Museums.

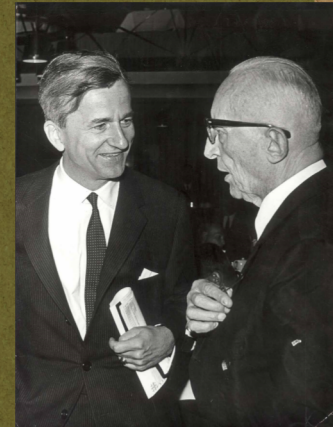
Het gerechtshuis tijdens de Tweede Wereldoorlog

Op 10 mei 1940 valt Nazi-Duitsland België binnen. Leuven wordt die ochtend zeer vroeg wakker geschud door de Duitse *Luftwaffe*. De sirenes loeien doorheen de hele stad. Op 14 mei komen Duitse troepen toe in de buitenwijken, waarop de 'Slag om Leuven' begint. Drie dagen later is Leuven definitief ingenomen en onder het militaire bestuur van generaal Alexander von Falkenhausen geplaatst. Dit bestuur, de zogenaamde *Militärverwaltung*, is onderverdeeld in twee departementen. Voor militaire kwesties ligt de bevoegdheid bij de *Kommandostab*, voor burgerlijke bij de *Verwaltungsstab*. Het land wordt in *Kommandanturen* onderverdeeld, die op hun beurt uit verschillende *Kreiskommandanturen* (tegenhangers van de bestaande Belgische arrondissementen) zijn samengesteld.

De bezetter eist al snel (delen van) openbare gebouwen en particuliere woningen op om de eigen diensten te huisvesten. Dat geldt ook voor het gerechtshuis. Naast de bestaande gerechtelijke diensten wordt er de zetel van de plaatselijke *Kommandantur* in ondergebracht. Het gebouw groeit zo uit tot het administratieve hart van de bezettingsmacht voor de regio Leuven onder leiding van *Kreiskommandant* Von Thadden. Omdat zijn primaire taak bestaat

uit het bewaren van de rust en orde in de streek, komt het Leuvense stadsbestuur onder zijn strikte supervisie te staan. De *Kommandantur* stuurt de lokale *Feldgendarmarie* aan, de militaire politie die toeziet op de naleving van de verordeningen van de *Militärverwaltung*. In opdracht van de *Kommandantur* treedt de *Feldgendarmarie* politieel op en werkt tijdens de 2de helft van de bezetting ook mee aan de aanhouding van Joden en werkweigeraars.

De Duitse bezetting stelt de Belgische magistratuur voor een grote uitdaging. Hoewel er onder de magistraten weinig sympathisanten van Nazi-Duitsland zijn, kiest het gerechtelijke bestel in de zomer van 1940 voor een aanwezigheidspolitiek. Met deze 'politiek van het minste kwaad' wil ze voorkomen dat de Duitsers een totale greep krijgen op de gerechtelijke instellingen. De Belgische justitie blijft aldus bevoegd voor de normale rechtsgang. In de praktijk zijn de spanningen echter niet van de baan. Zo rijst er onder meer verzet tegen de verwachting van de *Militärverwaltung* dat de Belgische rechtbanken ook burgers vervolgen voor inbreuken op de Duitse wetgeving. En hoewel de bezetter officieel geen invloed mag uitoefenen op de benoeming van magistraten, zit de angst er diep in dat de Duitsers vrouwenspersonen op strategische functies willen installeren.

Reinold von Thadden (links), 1965.
Foto Hans Lachmann (23/6372).
Fotosammlung: Presseverband, Nr. 4259,
Archiv der Evangelischen Kirche im Rheinland.

Duitse soldaten voor het Leuvense
gerechtshuis tijdens de
Tweede Wereldoorlog, filmstill, [1940-1944].
Copyright Stadsarchief Leuven (SAL).